

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนใหม่ คุณภาพและคนเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหมด ถ้าคนในสังคมมีคุณภาพ ย่อมทำให้การพัฒนาประเทศบรรลุจุดประสงค์ได้ การศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิด ทักษะ และทัศนคติให้บุคคลรู้จักตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อมในสังคมที่สัมพันธ์กับตน สามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับมาแก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนและสังคมได้ดียิ่งขึ้น ในการดำเนินการศึกษาเพื่อพัฒนาคนดังกล่าวมานี้ กลไกสำคัญที่ทำให้การศึกษาสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายได้ก็คือ ครู ซึ่งเป็นกำลังที่สำคัญในการสร้างคุณภาพประชากร หากครูคอยสมรรถภาพแล้วย่อมไม่สามารถอบรมฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพได้ ในการประชุมระดับรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการแห่งเอเชียได้สรุปความสำคัญเกี่ยวกับคุณภาพครูไว้ว่า คุณภาพของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดอัตราการขยายทางการศึกษา ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การขาดแคลนอาหารและอุปกรณ์การสอน ยังไม่ทำให้เกิดความล่าช้าด้านการศึกษาเท่ากับการขาดแคลนครูที่เหมาะสม¹

¹ UNESCO, Prospective of Education in Asia. Conference of Ministers of Education and Ministers Responsible for Economic Planning of Member States in Asia 22-29 November 1965, (Bangkok: UNESCO, 1965), p. 107.

ผลจากการดำเนินการศึกษาที่ผ่านมา นั้น คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ระบุสภาพการณ์ทางการศึกษาไว้ว่า สภาพการศึกษาของไทยขณะนี้ไม่อาจกล่าวได้ว่า อยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ¹

ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ ทำให้เกิดการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการศึกษาของชาติอย่างจริงจัง บุคลากรที่สำคัญยิ่งของกระบวนการศึกษาที่ถูกสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเรียกร้องให้มีการปรับปรุงมากที่สุดคือ ครู

สถาบันฝึกหัดครู เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการผลิตครูให้มีสมรรถภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและแผนพัฒนาประเทศ ในการผลิตครูนี้ นักวิชาการด้านการศึกษาเชื่อว่า ครูที่ดีไม่จำเป็นต้องเป็นครูที่มีความสามารถมาแต่กำเนิด แต่สามารถฝึกฝนอบรมให้เป็นครูที่ดีได้ และการศึกษาคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น นักการศึกษาจึงได้พยายามจัดโปรแกรมการฝึกครูด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อผลิตครูให้มีพฤติกรรมที่แสดงสมรรถภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด

ปัญหาของการฝึกหัดครูที่ได้รับการวิจารณ์ในขณะนี้ก็คือ ครูที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันฝึกหัดครูไม่มีความสามารถเพียงพอในการสอนคือ ไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกฝนอบรมไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้เพราะหลักสูตรการฝึกหัดครูเน้นทฤษฎีมากเกินไป สิ่งที่ได้เรียนรู้อาจได้สัมพันธ์กับสิ่งที่จะไปสอน² เมื่อเรียนแต่ทฤษฎีและฝึกฝนในสิ่งที่มิได้สัมพันธ์กับความเป็นจริงในโรงเรียนที่จะปฏิบัติงาน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานอย่างคล่องแคล่วมีประสิทธิภาพได้

¹ สำนักนายกรัฐมนตรีนครี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สภาพการณ์ทางการศึกษา พ.ศ. 2513-2517. (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรีนครี, 2518), หน้า 2.

² สายสุรี จุติกุล, "ปัญหาการศึกษา 2514" รายงานการประชุมประจำปีเรื่องปัจจุบันและอนาคตของสังคมไทย โดย สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (พระนคร: อักษรสัมพันธ์, 2514), หน้า

ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา ได้วิจารณ์หลักสูตรฝึกหัดครูระดับปริญญาตรีของคณะครุ-
 ศาสตร์และคณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศไทยเมื่อ 2518 สรุปว่า
 สาเหตุที่ครูของเรายังทำการสอนไม่ได้ผลก็เพราะหลักสูตรฝึกหัดครูของเรามีได้ระบุแน่นอน
 ลงไปว่า จะต้องการฝึกครูให้มีสมรรถภาพอย่างใดบ้าง อีกทั้งการวัดผลก็มีได้สัมพันธ์กับ
 สมรรถภาพของครู การวัดผลส่วนใหญ่มักจะคำนึงถึงคะแนนที่สอบผ่านทางวิชาการมากกว่า
 การปฏิบัติหรือการสอนจริง ๆ¹ ซึ่งตรงกันกับที่ ประยูร ศรีประสาธน์ ได้วิเคราะห์รายงาน
 การวิจัยปัญหาของการฝึกหัดครูในประเทศไทยที่คณะวิจัยชาวต่างประเทศได้ทำการวิจัยไว้ใน
 วาระต่าง ๆ กันหกฉบับซึ่งกล่าวถึงปัญหาการฝึกหัดครูไว้เหมือน ๆ กันทุกฉบับคือ คณะผู้วิจัย
 ต่างเห็นพ้องกันว่าหลักสูตรของการฝึกหัดครูล่าช้ามาก และผลิตครูไม่ตรงกับความต้องการของ
 ทองถิ่นและประเทศ... หลักสูตรไม่สอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติ มุ่งค่านเนื้อหามาก
 กว่า... และในค่านคุณภาพครูก็มีปัญหาคือ การขาดแคลนไม่เฉพาะค่านปริมาณเท่านั้น ในค่าน
 คุณวุฒิและคุณภาพก็ขาดแคลนด้วย² นอกจากนี้จากการติดตามผลงานของการฝึกครูในรายงาน
 การประชุมปฏิบัติการระดับสูงเกี่ยวกับการฝึกหัดครู ซึ่งนักการฝึกหัดครูที่สำคัญได้มาประชุม
 แลกเปลี่ยนความคิดเสนอแนวทางใหม่และทบทวนปัญหาสำคัญของการฝึกหัดครูพร้อมทั้งหาทาง
 พัฒนางานในอนาคต การประชุมครั้งนี้ได้รับการสนับสนุนโดยองค์การยูเนสโก ในระหว่าง
 วันที่ 8 - 17 พฤศจิกายน 2521 ที่ประชุมได้สรุปปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
 ระดับสูง 9 ข้อจากปัญหาทั้งหมด 35 ข้อ มีปัญหาเกี่ยวกับการอบรมครู และพื้นฐานสมรรถภาพ
 ไว้ตรงกับการวิจารณ์และวิจัยที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ

¹ชมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, "การวิจัยเพื่อปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครู" การวิจัย
การศึกษาคดี ปัจจุบัน อนาคต (พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2518), หน้า 28.

²ประยูร ศรีประสาธน์, "วิเคราะห์รายงานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกหัดครูใน
 ประเทศไทย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 7: 2 (กันยายน 2515), หน้า 24.

ปัญหาอันดับ 3 กระบวนการฝึกอบรมครูยัง เน้นภาคทฤษฎีมากกว่าภาคปฏิบัติ ทำให้ผู้
จบการศึกษาฝึกหัดครูไปแล้วลงมือปฏิบัติไม่ได้จริง เมื่อไปปฏิบัติงานการสอนจึงใช้วิธี
บรรยายเป็นส่วนใหญ่

ปัญหาอันดับ 8 ผู้ที่จบจากสถาบันฝึกหัดครู มีพื้นฐานความรู้และสมรรถภาพในการสอน
อยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องจากนักศึกษาครูมีพื้นฐานความรู้ต่ำ การคัดเลือกไม่มีเกณฑ์ที่เน้
นอน การฝึกฝนน้อยและการศึกษาโดยภาคปฏิบัติยังมีน้อย จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติ
งานสอนอย่างมีประสิทธิภาพ¹

เมื่อประมวลจากมติการประชุม การวิเคราะห์วิจัยและการแสดงความคิดเห็นของ
นักวิชาการและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกหัดครูที่ไต่ถามมานี้ ทำให้สามารถสรุปได้ว่า
การฝึกอบรมครูของไทยยัง เน้นภาคทฤษฎี ไม่ประสานกับการปฏิบัติ เป็นผลให้ครูมีสมรรถภาพ
ต่ำกว่าที่ควร

การแก้ไขหลักรัฐของการฝึกหัดครูที่ผ่านมาได้มุ่งแก้ไขปัญหาทางวิชาการให้ทันสมัย
ขึ้นมากกว่าแก้ไขด้านสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของนักศึกษาครู ดังนั้น แม้นักศึกษาครูจะมี
ความรู้ด้านวิชาการและทฤษฎีที่ทันสมัยเพียงใด หากไม่สามารถนำไปปฏิบัติในโรงเรียนอย่างมี
ประสิทธิภาพแล้วก็ย่อมหวังไม่ได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนและอบรมจากครูดังกล่าวจะเป็น
ประชากรที่มีคุณภาพดีได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ อาจสรุปได้ว่า การแก้ปัญหาที่แท้จริงในการ
สร้างครูให้มีสมรรถภาพที่พึงปรารถนา คือการฝึกนักศึกษาครูให้สามารถนำวิชาการและทฤษฎี
ที่เรียนรู้ไปปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง การที่สามารถนำทฤษฎีไปปฏิบัติได้จริงนี้นับเป็น
เรื่องสำคัญที่สุดของการดำรงชีวิต การพัฒนาประเทศและการดำเนินกิจการทุกอย่าง ดัง
พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชที่พระราชทานแก่ผู้สำเร็จ
การศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2520 ซึ่งมีความตอนหนึ่งว่า

¹กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการฝึกหัดครู, รายงานผลการประชุมปฏิบัติการระดับสูง
(กรุงเทพฯ: กรมการฝึกหัดครู, 2522), หน้า 2-5.

"... ตลอดเวลายาวนานในการศึกษา ทุกคนคงจะเคยชินกับคำว่า "ทฤษฎี" กับคำว่า "ปฏิบัติ" และคงจะได้นำเอาคำทั้งสองนี้มาคิดพิจารณาถึงความหมายที่ลึกซึ้งแล้วบ้างไม่มากนักเลย วันนี้จึงควรยกมาพิจารณาอีกครั้งพร้อม ๆ กัน ทฤษฎีกล่าวสั้น ๆ ก็คือหลักวิชาการอันได้ปรากฏแล้ว ปฏิบัติ คือการนำเอาหลักวิชาหรือหลักความรู้นั้นมากระทำให้บังเกิดผลใดจริง ผู้ไม่มีทฤษฎีเป็นผู้ไม่มีความรู้ สวมมีทฤษฎีไม่ใด เพราะไม่มีความรู้เป็นทุนสำหรับทำการงาน แต่ผู้มีทฤษฎีที่ไม่ทำปฏิบัติหรือไม่ยอมปฏิบัติ ทำให้ตัวเองพร้อมทั้งวิชาความรู้ทั้งหมดเป็นหมันไป ไม่ใดประโยชน์... ประเทศชาตินั้นต้องการนักปฏิบัติยิ่งกว่าคนมีวิชาเปล่า ๆ. . ."¹

จากปัญหาและการวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้น นักวิชาการการศึกษาได้พยายามค้นคว้าเพื่อนำทฤษฎีและหลักการใหม่ ๆ ที่เห็นว่าจะอำนวยประโยชน์มาปรับปรุงหลักสูตรและโครงสร้างการฝึกหัดครู เพื่อให้ได้ครูที่มีสมรรถภาพที่พึงประสงค์ยิ่งขึ้น กรมการฝึกหัดครูได้วางโครงการซึ่งกำหนดจุดประสงค์เกี่ยวกับการฝึกสมรรถภาพในการนำทฤษฎีไปปฏิบัติไว้ ดังนี้

- เน้นการปรับปรุงการฝึกสอนและวิธีสอน เป็นพิเศษ
- ส่งเสริมการจัดศูนย์การเรียนการสอนในวิทยาลัยครู
- จัดประเมินผลและวางโครงการร่วมกันในวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ²

เฉียงเหนือ²

จากวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกรมการฝึกหัดครูดังกล่าวมานี้เห็นได้ว่า มุ่งแก้ไขสมรรถภาพของนักศึกษาครูให้สามารถนำทฤษฎีไปปฏิบัติจริงได้และให้หลักสูตรฝึกหัดครูสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นยิ่งขึ้น โดยให้วิทยาลัยครูในภูมิภาคเดียวกันระดมปัญญาดำเนิน

¹ สุวัฒน์ นิยมคำ, "ทางสายใหม่ของการผลิตครู" ศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 7: 4 (ธันวาคม 2521), หน้า 24.

² กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวง กองแผนงาน, "โครงการของกรมการฝึกหัดครู" รายงานประจำปี พ.ศ. 2517 (โรงพิมพ์คุรุสภา 2518), หน้า 93
ขอ 6, 7, 8.

การและวางโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น มีการประชุมทางวิชาการทุกสาขาวิชาอยู่เป็นระยะโดยตลอด ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 การร่วมมือสร้างชุดการสอน การจัดศูนย์การเรียน และการวางโครงการฝึกอบรมครูประจำการ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ครูในภูมิภาคเดียวกันมีสมรรถภาพพื้นฐานเป็นมาตรฐานเดียวกัน เนื่องจากอยู่ในภูมิภาคที่มีพื้นฐานปัญหาต่าง ๆ คล้ายคลึงกัน

ตั้งแต่ทศวรรษที่แล้วมา (ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1960 - 1970) ในสหรัฐอเมริกาได้มีการตื่นตัวในการปรับปรุงการจัดการฝึกหัดครู โดยคำนึงถึงสมรรถภาพในการเป็นครูเป็นสำคัญ ซึ่งเรียกว่า Competency-Based Teacher Education (CBTE) หรือ Performance-Based Teacher Education (PBTE) เป็นโครงการที่นักการศึกษาไทยสนใจมากเพราะเชื่อว่า เป็นความหวังใหม่ของการฝึกหัดครูในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จึงได้นำแนวคิดดังกล่าวมาเผยแพร่ โดยให้ชื่อเป็นภาษาไทยต่าง ๆ กัน เช่น "การฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน"¹, "การจัดการฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน"², หรือ "การเตรียมครูโดยถือพื้นฐานความสามารถ"³ แนวความคิดของการจัดการฝึกหัดครูแบบสมรรถฐานก็คือมุ่งเน้นสมรรถภาพของการเป็นครู โดยระบุไว้ชัดเจนว่าครูต้องมีสมรรถภาพพื้นฐานอะไรบ้าง การเรียนการสอนก็จัดขึ้นเพื่อให้ นักศึกษาครูได้บรรลุสมรรถภาพในการเป็นครูตามที่กำหนดไว้

¹ สมพันธ์ กุญชร ณ อยุธยา, "การวิจัยเพื่อปรับปรุงหลักสูตรฝึกหัดครู" หน้า 1.

² วิชัย วงษ์ใหญ่, "การฝึกหัดครูแบบสมรรถฐาน," วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 1: 1 (ตุลาคม-มกราคม 2521), หน้า 14.

³ ชีระ สุมิตร, การฝึกหัดครู: ปัญหาและโอกาส (พระนคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2518), หน้า 229.

นั้น การวัดและประเมินผลสมรรถภาพที่พิจารณาทั้ง เกณฑ์ความรู้^๑ พฤติกรรม การสอนและผลของการสอน มีใช้แต่เพียงสอบไล่คะแนนผ่านด้านวิชาการ เป็นส่วนใหญ่เหมือนเดิม ทั้งนี้ เพื่อให้ นักศึกษาครูบรรดสมรรถภาพในการ เป็นครูตามที่ระบุไว้

แนวความคิดใหม่ของการฝึกหัดครูตามแนวสมรรถฐานนี้ กำลังดำเนินการในวิทยาลัยครูในปัจจุบันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเรียนด้วยชุดการสอน ศูนย์การเรียน และการฝึกอบรมครูประจำการ เป็นต้น นักศึกษาครูที่ผ่านการอบรมฝึกฝนในวิทยาลัยครู เมื่อทำการสอนและประเมินผลโดยอาจารย์ผู้สอนแล้ว ระดับคะแนนที่ได้ถือเป็นระดับสมรรถภาพในการเรียนภาคทฤษฎี จากนั้นก็ไปฝึกสอน ซึ่งถือเป็นการนำความรู้ภาคทฤษฎีและทักษะทั้งหมดที่ได้ฝึกอบรมมาแล้วไปปฏิบัติจริง

การฝึกสอนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับหลักสูตรของการฝึกหัดครู เป็นการฝึกทักษะวิชาชีพครูและเสริมสร้างสมรรถภาพในการ เป็นครูให้เกิดขึ้นด้วยการนำทฤษฎีไปปฏิบัติจริง และเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงผลของการผลิตครูใดทางหนึ่งด้วย และเนื่องจากโครงการฝึกหัดครูตามแนวสมรรถฐานมีหลักการในการ เน้นสมรรถภาพของการประสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ การฝึกสอนจึงมีความสำคัญยิ่งขึ้นในการ เตรียมครูให้สามารถเข้าใจและประสานความรู้และทักษะต่าง ๆ มาจัดให้แก่ักเรียนได้เรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและสังคมอนาคต ดังนั้น การศึกษาของครูและการปฏิบัติหน้าที่ของการเป็นครู จึงต้องมีความสัมพันธ์และมีการวัดผลอยู่เสมอ

วิชาสังคมศึกษามีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาพลเมืองดีซึ่งประกอบด้วย คุณสมบัติที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย สำหรับในปัจจุบันคุณสมบัติของพลเมืองดีประกอบด้วยความรู้ในข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง มองเห็นความสัมพันธ์ของความรู้และสิ่งต่าง ๆ สามารถสรุปความรู้ เป็นหลักการหรือทฤษฎีและนำไปประยุกต์ใช้ได้ มีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตปัจจุบัน เช่น การรู้จักใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ สามารถคิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลโดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่คณะ มีความรับผิดชอบตนเองและสังคม และมี

คำนิยมพื้นฐานที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาจะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้นั้น องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดคือ ครูสังคมศึกษาซึ่งมีบทบาทในอันที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยต้องมีสมรรถภาพในการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเรียนการสอน และฝึกทักษะของการ เป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในสังคมไทย เช่น การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การไม่รับผิดชอบหน้าที่ การคอร์รัปชัน การเห็นแก่ตัวมากขึ้น ทำให้ดูเหมือนว่าสังคมไทยเป็นสังคมไร้ระเบียบ ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุจากสภาพแวดล้อม ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง แต่เพราะสังคมไทยทอดภาระในการอบรมสั่งสอนเด็กให้แก่โรงเรียน ปัญหาเหล่านี้บางส่วนเป็นผลสะท้อนจากการเรียนวิชาสังคมศึกษาด้วย ปัญหาดังกล่าวนำไปสู่ความคิดว่า ครูสังคมศึกษาซึ่งผ่านการฝึกตามโปรแกรมการผลิตครูของสถาบันฝึกหัดครูขึ้น มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์แก่ผู้เรียนหรือไม่เพียงใด ด้วยความสำคัญดังกล่าวมานี้ การศึกษาสมรรถภาพของครูสังคมศึกษาจึงมีความจำเป็น เพราะเท่ากับเป็นการติดตามผลการใช้หลักสูตรฝึกหัดครูพุทธศักราช 2519 ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะการดำเนินงานการฝึกหัดครูตามหลักสูตรใหม่นี้ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพในการเรียนทางทฤษฎีกับสมรรถภาพในการสอน ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาครูที่สอบได้คะแนนสูงภาคทฤษฎีจะสามารถปฏิบัติงานในโรงเรียนฝึกสอนอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งกรมการฝึกหัดครูกำหนดเป้าหมายและโครงการให้วิทยาลัยครูในภาคนี้ร่วมมือกันในโครงการต่าง ๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมแนวทางการฝึกครูแบบสมรรถฐานให้บรรลุผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในภูมิภาคอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลในการเรียนกับสมรรถภาพในการสอนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกสังคมศึกษา ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงเกี่ยวกับนักศึกษาฝึกสอน

สมมติฐานในการวิจัย

สัมฤทธิ์ผลในการเรียนจะมีความสัมพันธ์ เชิงบวกกับสมรรถภาพในการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. สัมฤทธิ์ผลในการเรียนที่จะนำมาหาความสัมพันธ์ครั้งนี้คือ สัมฤทธิ์ผลในการเรียนก่อนออกฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัยบันทึกจากแผนกทะเบียนและวัดผลของวิทยาลัยครูที่ไปทำการวิจัย
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่
 - 2.1 นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกสังคมศึกษา ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ทำการฝึกสอนในภาคการศึกษาที่ทำการวิจัย
 - 2.2 อาจารย์นิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างประชากรในข้อ 2.1
 - 2.3 อาจารย์พี่เลี้ยงที่เกี่ยวข้องกับตัวอย่างประชากรในข้อ 2.2
 - 2.4 วิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ไปทำการวิจัย ได้แก่

- 2.4.1 วิทยาลัยครูมหาสารคาม
- 2.4.2 วิทยาลัยครูอุบลราชธานี
- 2.4.3 วิทยาลัยครูนครราชสีมา
- 2.4.4 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์
- 2.4.5 วิทยาลัยครูสุรินทร์
- 2.4.6 วิทยาลัยครูเลย

3. สมรรถภาพในการสอนที่จะทำการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ

- 3.1 สมรรถภาพทางวิชาการ
- 3.2 สมรรถภาพในการดำเนินการสอน
- 3.3 สมรรถภาพทางวิชาชีพ
- 3.4 สมรรถภาพค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

วิธีที่จะดำเนินการวิจัย

1. สร้างแบบประเมินผลสมรรถภาพการสอน 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เป็นแบบเติมคำ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ช่วง เกี่ยวกับสมรรถภาพของครูตามหัวข้อต่อไปนี้
 - 2.1 สมรรถภาพทางวิชาการ
 - 2.2 สมรรถภาพในการดำเนินการสอน
 - 2.3 สมรรถภาพทางวิชาชีพ
 - 2.4 สมรรถภาพค่านิยมมนุษยสัมพันธ์

ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด (open-ended) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะของ
อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงโดยกำหนดหัวข้อให้

2. นำแบบประเมินผลสมรรถภาพการสอนที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4
ท่านตรวจ และตัดสินความครอบคลุมเนื้อหา (Content Validity)

3. นำแบบประเมินผลสมรรถภาพการสอนที่ได้ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับอาจารย์
นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริงจำนวนกลุ่มละ 20 คน รวมเป็น 40
คน เพื่อนำมาหาข้อบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงต่อไป

4. นำแบบประเมินผลสมรรถภาพการสอนที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับตัวอย่างประชากร
ที่กำหนดไว้

5. จัดบันทึกคะแนนเฉลี่ยสะสมก่อนออกฝึกสอนของตัวอย่างประชากรจากแผนก
ทะเบียนของวิทยาลัย

6. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ดังนี้

6.1 ตอนที่ 1 แบบเติมคำ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ นำมาหาค่าร้อยละ

6.2 ตอนที่ 2 แบบมาตราส่วนประเมินค่า นำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนสมรรถ
ภาพที่ตอบโดยอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง เพื่อเป็นคะแนนสมรรถภาพในการสอนของ
นักศึกษาแต่ละคน

6.3 แบบปลายเปิด นำมาหาค่าร้อยละแล้วเรียงลำดับความคิดเห็นของ
อาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยง

6.4 นำคะแนนในข้อ 5 และ 6.2 มาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบของเพียร์สัน
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและนักการศึกษาในการปรับปรุงหลัก
สูตรการผลิตครูให้มีสมรรถภาพที่พึงปรารถนายิ่งขึ้น

2. เป็นแนวทางแก่วิทยาลัยครูในการพิจารณาปรับปรุง วางแผนดำเนินการฝึกสอน
ให้มีสมรรถภาพดียิ่งขึ้น

3. เป็นแนวทางแก่ศึกษานิเทศก์และอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูให้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงการนิเทศก์และการสอน
4. เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอตกลงเบื้องต้น

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนออกฝึกสอนของนักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากร มีความเชื่อถือได้เพราะใช้หลักสูตร กฎเกณฑ์การวัดอย่างกว้าง ๆ เหมือนกัน เป็นวิทยาลัย ในภูมิภาคเดียวกันซึ่งมีการร่วมประสานงานด้านวิชาการและการจัดโครงการต่าง ๆ ในการฝึกหัดครูเป็นแบบเดียวกัน

2. อาจารย์เฉพาะวิชาหรืออาจารย์นิเทศก์ทั่วไปและอาจารย์พี่เลี้ยงที่ตอบแบบสอบถามประเมินสมรรถภาพของนักศึกษาฝึกสอนในการดูแลตามความเป็นจริง

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

นักศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรนั้นฝึกสอนไม่พร้อมกัน

คำจำกัดความ

นักศึกษาวิทยาลัยครู หมายถึงผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกสังคมศึกษา ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ออกฝึกสอนในภาคการศึกษาที่ทำการวิจัย

อาจารย์นิเทศก์ หมายถึงอาจารย์ในวิทยาลัยครูที่ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่นิเทศก์การฝึกสอนและประสานงานระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน โรงเรียนฝึกสอนและวิทยาลัยครู

ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน หมายถึงคะแนนเฉลี่ยสะสมในการเรียนก่อนออกฝึกสอน

สมรรถภาพทางด้านวิชาการ หมายถึงการมีความรู้เนื้อหาวิชาการในสายสังคมศาสตร์และความรู้ที่เกี่ยวกับวิชาชีพ เช่น จิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก การวัดและการประเมินผล การมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการและเหตุการณ์ปัจจุบันของโลก สามารถเข้าใจและวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

สมรรถภาพในการดำเนินการสอน ได้แก่ การมีทักษะในการทำโครงการสอน บันทึกการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมถูกต้อง สามารถเลือกและเรียบเรียงลำดับเนื้อหา เลือกวิธีสอนและดำเนินการสอน ใช้อุปกรณ์การสอน สรุบบทเรียนและวัดประเมินผลด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สมรรถภาพทางวิชาชีพ หมายถึง สมรรถภาพในการประพฤติตามพระราชบัญญัติและจรรยาบรรณ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ศิษย์และคนทั่วไป มีความรับผิดชอบและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ อุดม เสียสละในการอบรมศิษย์ สนใจศึกษาค้นคว้า ติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาชีพ และทดลองใช้เทคนิคการสอนใหม่ ๆ เสมอ

สมรรถภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เพื่อให้ไ้ไ้มาซึ่งความรักใคร่เมตตาและความร่วมมืออันดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย